

Based on the analysis of scientific and pedagogical literature revealed the main achievements in solving problems of creating a school textbook for the study of natural sciences, identified opportunities for extrapolation of constructive experience of the past in modern theory and practice of education, which periodically undergoes significant transformations.

Key words: educational reform; textbook creation; textbook theory; natural education; subjects of the natural cycle.

Дата надходження статті: 11.12.2020 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук Чумак Л. В.

УДК 37.011+37.013.3

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi47.170>

Стражнікова І. В.*,

orcid.org/0000-0001-5921-6197

ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ ОСВІТНІХ ЕКСПЕРТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасна ситуація в Україні характеризується стрімкими змінами політичної, економічної, соціальної та культурної сфер людської діяльності. У таких умовах саме освіта зазнає значних змін, адже покликана усвідомити нове освітнє конкурентоздатне замовлення, що вимагає акценту на надання тим, хто навчається, певного обсягу знань, умінь, навичок; формування креативної особистості, що відповідально ставиться до прийнятих рішень, здатна виробити свою позицію в житті, світогляд та обстоювати обрані цінності. Тому освіта змінюватиме свій статус, має стати громадсько-державною системою – зробити людину спроможною забезпечувати особисте самодостатнє життя, водночас за свою діяльність система освіти повинна відповідати і перед громадськістю, і перед державою; сучасна система освіти покликана стати відкритою та піддати себе певному нагляду й опіці з боку широкої громадськості.

У статті проаналізовано аспекти проблеми підготовки експертів з освіти в історіографічному ракурсі. Досліджено сутність поняття «експерт», описуються принципи підготовки експертів, напрями розвитку наукової експертизи у сфері освіти та компетенції, якими мають володіти експерти в галузі освіти. Охарактеризовано компетентності фахівця-експерта завдяки історіографічному аналізу досліджень українських і зарубіжних науковців. Нами доведено, що у науковій літературі «експертиза в освіті» розглядається як системний аналіз проблеми, процесу чи явища у сфері освіти чи в одній із її підсистем з метою визначення стимулюючих або гальмуючих чинників, їх розвиток із наступним закріпленням або усуненням. Історіографічний аналіз дозволив висвітлити й функції експертизи в освіті та зрушення в процесі ліцензування закладів освіти.

У зв'язку з цим важливим складником у реалізації освітньо-професійної програми з підготовки магістрів освітніх наук є практична підготовка, що відображено у профілі освітньо-професійної програми за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки різних закладів вищої освіти України, з урахуванням вимог до майбутнього освітнього експерта та його посадових обов'язків.

Ключові слова: освіта, підготовка експертів, заклад вищої освіти, принципи, історіографія, фахівець, освітньо-професійна програма, магістр.

Постановка проблеми. Сучасна освіта є визначальним чинником і потужним рушієм розвитку суспільства, тому перспективним вважається аналіз її проблем, їх суті

*© Стражнікова І. В.

та значення, які мають світоглядний і соціальний характер. За таких умов постає потреба у фахівцях-експертів, які здатні досліджувати педагогічні явища, процеси, об'єкти, результати діяльності освітнього закладу, його пріоритети, прогнозувати розвиток системи освіти, оцінювати рішення, визначати варіанти організації освітнього простору з перспективним поліпшенням його якості, а також надавати консультативну допомогу гарантам освітніх програм і колективам закладів освіти загалом.

Аналіз досліджень. У дослідженнях українські вчені розкривають різні аспекти проблеми, що пов'язані з підготовкою експертів у галузі освіти: філософські та методологічні засади експертизи (Г. Штомпель); структура експертизи в освіті (О. Касьянова); експертиза педагогічних об'єктів (О. Боднар); експертиза освітніх інновацій та систем (Л. Буркова, Л. Даниленко, В. Паламарчук); гуманістична спрямованість процесу експертизи (Л. Карамушка); психологічна підготовка до експертизи (Л. Ребуха). Варто також відзначити, що в Україні в останні роки активно розвивається науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти – освітологія [5], спрямований як на вирішення освітніх проблем на міждисциплінарному рівні, так і на впровадження результатів комплексних досліджень у галузі освіти в освітню практику. Одним із практичних завдань освітології є підготовка експертів у галузі освіти.

Метою статті є аналіз аспектів проблеми підготовки експертів з освіти в історіографічному ракурсі.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що експерт (від лат. *Expertus* – досвідчений) визначається як компетентна особа, яка запрошується для розв'язання невизначених питань; висококваліфікований авторитетний фахівець в певній галузі діяльності, який вирішує завдання, використовуючи власний досвід та знання. Загалом експертом може виступати будь-яка особа, яка має необхідні знання для підготовки висновків з досліджуваних питань і несе особисту відповідальність за них. У працях науковців зустрічаються відмінності у визначенні статусу експерта: «кваліфікований спеціаліст з визначеної галузі, який залучається до дослідження, консультування, вироблення суджень, висновків, пропозицій, проведення експертизи» [10], «дослідник, який володіє експертною методологією і має відповідні здібності» [1], «людина, яка за роки навчання і практики навчилася ефективно вирішувати завдання в конкретній предметній галузі» [7], «знаюча компетентна особа, яка запрошується у разі спірних чи важких випадків» [12]. Отже, експерт – це фахівець, який повинен володіти необхідними знаннями та досвідом у сфері його професійної діяльності, який включений у процес дослідження і прийняття рішення. Він висловлює судження щодо поставленого перед ним питання, має права, обов'язки та приймає на себе відповідальність за зроблені ним експертні висновки [4].

Проблема підготовки експертів базується на певних принципах. Зокрема, С. М. Кучер виокремлює такі: принцип самостійності, спільної діяльності, опора на власний досвід, диференціації/індивідуалізації, контекстності, усвідомленості, принцип розвитку освітніх потреб [3, с. 56]. Відтак, фахівці-експерти у галузі освіти повинні володіти відповідними компетентностями: експертизи функціонування освітньої сфери загалом, її взаємодії з іншими сферами суспільства (економічна, політична тощо), експертизи систем освіти (дошкільної, середньої, професійної, вищої, освіти дорослих), експертизи діяльності освітніх закладів різного рівня, освітнього процесу в них, стану задоволення рівнем освіти замовниками освітніх послуг та учасниками освітнього процесу. Тому при запровадженні експертизи як особливої процедури управління освітою виникає потреба у фахівцях, підготовлених до всебічної експертизи сфери освіти, її систем, процесів та явищ, зокрема проведення реформи освіти, процедури забезпечення її якості, виявлення нових тенденцій розвитку освіти, її змісту, враховуючи доцільність реалізації міжнародних, регіональних, національних освітніх проєктів, систем оцінювання результатів освітньої діяльності, підготовки кадрів, розвитку освітніх

ресурсів (інтернет-ресурси, освітні програми, підручники, посібники, технології, методики і методи).

Досліджуючи теоретичні основи підготовки експертів у галузі освіти, В. Огнев'юк і С. Сисоева на основі досліджень різних часових проміжків охарактеризували компетентності фахівця-експерта, зокрема: професійна компетентність експерта-фахівця полягає у володінні теорією дослідження проблеми/об'єкта, що підлягає експертизі та стосується предметної професійної діяльності експерта (навчання, виховання, технологій, управління тощо); кваліметрична компетентність забезпечує чітке розуміння фахівцем експертних методів оцінки, вміння використовувати різні типи оцінювальних шкал, розрізняючи при цьому достатню велику кількість їхніх градацій та передбачає професійне знання фахівцем принципів організації та проведення експертиз, методів отримання, аналізу та обробки експертної інформації, аналізу результатів експертизи [6, с. 56].

Водночас експерти у своїй діяльності повинні керуватися як загальними принципами (принципи: компетентності; неупередженості; попередження незаконних дій представників освітньої установи; конфіденційності), так і загальними правилами етичного кодексу (взаємоповага експерта та представників освітньої установи; співпраця експерта та представників освітньої установи; дистанція в професійному спілкуванні; обґрунтованість результатів експертизи; адекватність методів експертизи; науковість результатів експертизи) [9].

Загалом, у науковій літературі «експертиза в освіті» розглядається як системний аналіз проблеми, процесу чи явища в сфері освіти чи в одній із її підсистем з метою визначення стимулюючих або гальмуючих чинників, їх розвиток з наступним закріпленням або усуненням. Дослідники експертизи в освіті виокремлюють її основні об'єкти: національну систему освіти; освітні програми та їх проекти; школи; вчителів/викладачів; учнів/студентів [6, с. 56].

Таким чином, об'єктами діяльності експертів у галузі освіти є всі проблемні ситуації, пов'язані з освітою, які виникають у керівників на всіх рівнях; різних суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальних/колективних; на рівні освітньої установи, ОТГ, регіональному і національному).

Науковці виділяють і функції експертизи в освіті, зокрема: управління, що забезпечує оптимізацію управління не тільки окремого навчального закладу, а й всієї системи освіти; сертифікація та акредитація (функція контролю) – з'ясовує міру відповідності характеристики об'єкта, який підлягає експертизі, встановленим нормам та стандартам; стимулювання – дає поштовх до реформаційних, інноваційних процесів у системі освіти на мікро- та макрорівні, що сприяють покращенню освітнього простору; виправдання витрат – з'ясовує ефективність та доцільність витрат, засобів та ресурсів, що виділяються на освіту; репрезентативна – передбачає відкритість результатів експертизи (освітні заклади повинні надати інформацію про своє функціонування зовнішнім сторонам, що сприяє відкритості діяльності освітнього закладу та системи освіти в ньому) [8].

З експертною діяльністю в освіті щільно пов'язана й консультативна, оскільки результати експертизи, як правило, широко обговорюються і на їх основі розробляються конкретні рекомендації з усунення виявлених прогалин або план розвитку освітнього закладу, освітньої програми тощо [6].

Незважаючи на те, що надання освітніх послуг є одним із видів послуг, що має низку специфічних особливостей, пов'язаних з нечітким визначенням вимог (запитів) замовників і споживачів цих освітніх послуг. До найбільш значущих зацікавлених сторін цього процесу належать здобувачі вищої освіти та їх батьки; держава, яка зацікавлена в підвищенні рівня освіти населення; роботодавці, які потребують кваліфікованих працівників, і заклади вищої освіти, що забезпечують надання цієї освіти. Оскільки у кожній з зацікавлених сторін мета і вимоги щодо результатів навчання можуть

відрізнятися, то для них відрізняється і поняття «якість вищої освіти» та «якість освітньої діяльності», що є перешкодою на шляху виявлення універсальних критеріїв для них. У зв'язку з тим, що відносини зі споживачем освітніх послуг повинні бути побудовані за принципом постійного поліпшення, реалізація освітнього процесу повинна бути спрямована на задоволення їх запиту, а по закінченню навчального процесу повинен проводитися контроль та його коригування. Ефективність системи управління якості оцінюється, перш за все, абітурієнтами, тому система оцінювання якості освіти має обов'язково містити оцінювання ефективності діяльності викладачів, їх ставлення до студентів і досягнутих результатів навчання з боку випускників, що надасть змогу вчасно реагувати на потреби споживачів освітніх послуг, корегувати освітню діяльність та реалізовувати студентоцентричний принцип при побудові всього освітнього процесу.

Після тривалої підготовчої роботи 29 серпня 2003 року було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України № 1380 «Про ліцензування освітніх послуг», якою були затверджені Порядок ліцензування освітніх послуг та нове Положення про Державну акредитаційну комісію. Ухвалення цих документів завершило розпочатий в 2000 році процес модернізації ліцензійно-акредитаційної справи. Відчутними зрушеннями в процесі ліцензування стали:

- поява вичерпного переліку освітніх послуг, які підлягають ліцензуванню, зокрема, у сфері вищої освіти;
- визначення нових понять: «ліцензований обсяг навчального закладу» та «ліцензований обсяг освітньої послуги»;
- зменшення кількості етапів ліцензійного процесу (вилучення з цього процесу фахових рад);
- упорядкування тривалості роботи експертної комісії безпосередньо у вищому навчальному закладі та порядку оплати її діяльності [11].

Разом з тим, документ містив ряд норм, які можуть справити стримуючий вплив на розвиток вищої школи. До них відносять:

- необхідність погодження концепції кожної освітньої послуги з обласними адміністраціями, а також отримання численних висновків пожежно-технічного, санітарного нагляду, охорони праці про «відповідність наявних приміщень та матеріально-технічної бази встановленим вимогам, нормам і правилам»;
- створення можливості запровадження відомчих додаткових погоджень різних сторін діяльності навчальних закладів;
- формулювання досить широкого переліку підстав для анулювання ліцензії, частина з яких припускає розширене тлумачення;
- «захист» внутрішнього ринку освітніх послуг шляхом встановлення надмірно складних бар'єрів для діяльності іноземних освітніх закладів та співпраці з ними [11].

Нове Положення про Державну акредитаційну комісію більш точно окреслило її функції та повноваження, а також упорядкувало механізм прийняття нею рішень. Найбільш помітною корисною зміною в ньому було скасування інституту фахових рад, які відігравали чималу роль у процесі ліцензування. Слід підкреслити, що всі названі зміни процедурного та організаційного характеру так і не призвели до постановки проблем моніторингу якості в центр ліцензійно-акредитаційного механізму [там само].

Відомо, що важливими складниками в реалізації освітньо-професійної програми з підготовки магістрів освітніх наук є питання працевлаштування, тому у багатьох ЗВО гарантами програм передбачено, що працевлаштування фахівців може бути в освітніх закладах (дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих), науково-педагогічних установах, освітніх фондах в якості фахівця в галузі освіти; освітнього експерта; експерта з якості; менеджера освітніх послуг. Продовження освіти може здійснюватися в процесі підготовки за освітньо-науковою програмою доктора філософії в галузі знань 01 Освіта /Педагогіка спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

Так, у НПУ імені М. П. Драгоманова з 2011 року на магістерському рівні у процесі професійної підготовки майбутні освітні експерти, що обрали спеціалізацію «Державна освітня політика» вивчають навчальні дисципліни («Освітня політика», «Державна освітня політика», «Порівняльна освітня політика», «Освітнє лідерство», «Освітній консалтинг та аудит», «Якість освіти та моніторинг якості» та ін.), виконують курсові та магістерські дослідження, проходять практичну підготовку. У Профілі освітньо-професійної програми з підготовки магістрів освітніх наук (за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, спеціалізація – «Освітня політика»), дотримано рекомендовану європейську структуру, яку в документі представлено такими складниками: а) загальна інформація; б) мета освітньої програми; в) характеристика програми; г) орієнтація на майбутнє працевлаштування та подальше навчання; д) стиль викладання; е) програмні компетентності; є) програмні результати навчання. Навчальним планом визначено низку дисциплін циклів загальнопрофесійної і спеціальної підготовки. Так, до циклу навчальних дисциплін спеціальної підготовки було включено такі: «Соціологія освіти», «Теорія і практика управління освітою», «Системи забезпечення якості освіти», «Державно-громадське управління в освіті», «Інституційний менеджмент», «Освітня інноватика», на вивчення кожної з яких передбачено 3 кредити ЕКТС. Відповідно до навчального плану студенти, які обрали спеціалізацію «Освітня політика», мають опанувати такі навчальні дисципліни «Державна освітня політика», «Порівняльна освітня політика», «Експертна діяльність в освіті», «Проектування освітнього середовища у ЗНЗ/ВНЗ» [2].

У ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» у 2015 році була відкрита магістратура – галузь знань 01-Освіта, спеціальність – 011 «Освітні, педагогічні науки». Як результат, по завершенні магістратури студентам присвоюється кваліфікація – викладач університетів та закладів вищої освіти. На дану спеціальність мають право вступати студенти на базі ОР бакалавр, магістр. Це можуть бути представники як суміжних спеціальностей (педагогічних спеціальностей та спеціальностей, які вивчали педагогіку і мають у дипломі присвоєну кваліфікацію «вчитель»), так і не суміжних (наприклад: юрист, бібліотекар, готельєр, IT-інженер тощо). Всі випускники мають можливість працювати у різних закладах освіти, включно із закладами професійно-технічної освіти за своїм фахом у якості викладача. Освітня програма підготовки магістра включає поглиблену фундаментальну, гуманітарну, психолого-педагогічну, спеціальну та науково-практичну підготовку. Відповідно у перелік дисциплін, які вивчають магістри названої спеціальності, входять кілька циклів: нормативна частина (1. Цикл загальної підготовки; 2. Цикл професійної та практичної підготовки) та варіативна частина: (3. Цикл дисциплін вільного вибору студента). Так, до циклу професійної підготовки були включені курси «Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця», «Експертна діяльність у галузі освіти», «Педагогічний контроль у системі вищої освіти», «Організація управління освітнім процесом у ЗВО», «Професійна майстерність організатора освітнього простору», «Моніторинг та оцінювання якості освіти», «Оцінювання освітніх систем» тощо, вивчення яких має на меті формування у магістрів ряду компетентностей: соціально-особистісних, загальнонаукових та інструментальних.

Водночас, практика показує проблему скорочення годин проходження практики у різних закладах освіти, навчаючись у ЗВО студенти (85 % опитаних студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника») цим не задоволені. А вагому роль відведено стейкхолдерам, які стають повноцінними учасниками підготовки кадрів. Вони мають моніторити ринок праці, прогнозувати потреби в фахівцях, надавати фінансування для забезпечення діяльності закладів, роботи їх матеріально-технічної бази. Вони ж організовують атестацію і стажування, працевлаштовують, при цьому враховують саме практичну підготовку фахівця.

Висновки. Таким чином, для того, щоб стати експертом в галузі освіти, претенденти повинні відповідати наступним вимогам: вища освіта за освітнім ступенем не нижче бакалавра; вільне володіння державною мовою; вміння використовувати комп'ютерне обладнання та програмне забезпечення, офісну техніку. Водночас необхідним є створення при департаментах освіти України інформаційної бази по кожному експерту, що працює в певному регіоні, де б містилися анкетні дані експерта, інформація про проходження підготовки та атестації, експертну спеціальність, місце роботи і посаду, стаж роботи за спеціальністю та безпосередньо експертної роботи, відомості про проведені експертизи, копії експертних висновків, характеристики, надані експерту суб'єктами призначення експертизи.

А ось під час підготовки таких фахівців необхідно наголошувати на виконанні посадових обов'язків: збір, узагальнення та аналіз інформації з питань розвитку освіти в сфері освіти, звернень державних органів та органів місцевого самоврядування, громадян, інших джерел інформації та підготовку відповідних пропозицій керівнику Експертної групи; розробка проєктів відповідей на запити центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ, організацій та громадян з питань освіти, післядипломної освіти та педагогічної науки; здійснення методичного керівництва та контролю за діяльністю підпорядкованих закладів вищої та післядипломної освіти, науково-дослідних установ; забезпечення нормативно-правового супроводу єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр»; забезпечення ведення діловодства та приведення у відповідність номенклатури справ у Експертній групі; організація та контроль виконання ЗВО, науково-дослідними установами, що належать до сфери управління Міністерства, законодавчих та інших нормативно-правових актів; опрацювання нормативно-правових актів у складі робочих груп; здійснення організаційно-методичного супроводу закладів вищої освіти, що належать до сфери управління Міністерства; підготовка аналітичних матеріалів для керівництва Міністерства за напрямками діяльності Експертної групи спільно з профільними підрозділами Міністерства; узагальнення практики застосування законодавств у сфері компетенції Експертної групи; розгляд запитів та звернень з питань освіти та науки і надання відповідей громадянам, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, народним депутатам, підприємствам, установам та організаціям, посадовим особам з питань, що належать до компетенції Експертної групи; участь у розробці проєктів нормативно-правових актів; здійснення моніторингу та оцінювання результатів реалізації державної політики у сфері компетенції Експертної групи за визначеними показниками досягнення поставлених цілей, включаючи результати роботи центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра; розгляд проєктів нормативно-правових актів та інших документів, які надійшли для погодження, з питань, що належить до компетенції Експертної групи, та підготовка пропозицій до них; аналіз фінансово-економічних показників у сфері компетенції Експертної групи.

Наведені пропозиції дозволять значно підвищити якість підготовки експертів в Україні, шляхом підбору для проведення експертизи висококваліфікованих фахівців в галузі освітньої експертизи.

Порушена у статті проблема багатоаспектна і потребує подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел:

1. Бешелев С. Д., Гурвич Ф. Г. Экспертные оценки. Москва: Наука, 1973. 160 с.
2. Бобрицька В. І. Професійна підготовка магістрів у галузі освіти в Україні: сучасні виклики, проблеми, знахідки. *Вісник національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія.* 2017. № 10. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/viewFile/12457/16830>

3. Кучер С. Н. Организационно-педагогические условия подготовки экспертов в системе дополнительного профессионального образования: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Барнаул, 2009. 181 с.
4. Литвак Б. Г. Экспертные технологии в управлении. Москва: Дело, 2004. 400 с.
5. Огнев'юк В., Сисоева С. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти. *Рідна школа: щомісяч. науково-пед. журн.* 2012. № 4/5. С. 44–51.
6. Огнев'юк В., Сисоева С. Підготовка експертів у галузі освіти в Україні. *Освітологія*. 2015. № 4. С. 54–60.
7. Оноприенко В. И., Рыжко Л. В. Экспертная деятельность как феномен культуры. *Наука и наукознание*. 1994. № 1–2. С. 150–156.
8. Педагогическое образование в университете: контекстно-биографический подход: монография / под ред. А. Л. Гаврикова, М. Н. Певзнера. Великий Новгород: Изд-во НовГУ, 2001. 301 с.
9. Симеева И. Н. Этические аспекты экспертной деятельности в образовании. Внедрение европейских стандартов и рекомендаций в системы гарантии качества образования. *Гильдии экспертов в сфере профессионального образования: сборник материалов шестой Всероссийской научно-практической конференции*. Москва, 2011. URL: http://expert-nica.ru/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=203
10. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. Москва: ИНФРА-М, 1997. 496 с.
11. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. 84 с.
12. Черепанов В. С. Экспертные оценки в педагогических исследованиях. Москва: Педагогика, 1989. 152 с.

References:

1. Beshelev, S. D., & Gurvich, F. G. (1973). *Expertni ocinky* [Expert assessments]. Moscow: Nauka [in Russian].
2. Bobrytska, V. I. (2017). Profesijna pidgotovka magistriv u galuzi osvity v Ukraini: suchasni vyklyky, problem, naslidky [Professional training of masters in the field of education in Ukraine: modern challenges, problems, findings]. *Visnyk natsionalnoho aviaitsiinoho universytetu. Seriya: Pedagogika. Psykholohiia*, 10. Retrieved from <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/viewFile/1245716830>. doi: 10.18372/2411-264X.1012457 [in Ukrainian].
3. Kucher, S. N. (2009). *Organizachionno-pedagogicheskie uslovia podgotovki expertov v sisteme dopolnitelnogo professionalnogo obrazovania* [Organizational and pedagogical conditions of preparation of experts in the system of additional professional education]. (Candidate's thesis). Barnaul [in Russian].
4. Litvak, B. H. (2004). *Expertni tehnologii v upravlenii* [Expert technologies in management]. Moscow: Delo [in Russian].
5. Ohneviuk, V., & Sysoieva, S. (2012). *Osvitohiia – naukovyi napriam intehrovanoho doslidzhennia sfery osvity* [Osvitology is a scientific direction of integrated research in the field of education]. *Ridna shkola*, 4/5, 44-51 [in Ukrainian].
6. Ohneviuk, V., & Sysoieva, S. (2015). *Pidhotovka ekspertiv u haluzi osvity v Ukraini* [Training of experts in the field of education in Ukraine]. *Osvitohiia*, 4, 54-60 [in Ukrainian].
7. Onoprienko, V. I., & Ryzhko, L. V. (1994). *Ekspertnaia deiatelnost kak fenomen kultury* [Expert activity as a cultural phenomenon]. *Nauka i naukoznastvo*, 1-2, 150-156 [in Russian].
8. Gavrikova, A. L., & Pevzner, M. N. (Ed.). (2001). *Pedagogicheskoe obrazovanie v universitete: kontekstno-biograficheskii podkhod* [Pedagogical education at the university: a contextual-biographical approach]. Velikii Novgorod: Izd-vo NovGU [in Russian].
9. Simaeva, I. N. (2011). *Eticheskie aspekty ekspertnoi deiatelnosti v obrazovanii* [Ethical aspects of expert activity in education], *Gildii ekspertov v sfere professionalnogo obrazovaniia, sbornik materialov shestoi Vserossiiskoi nauchno-prakticheskoi konferentsii* [Guilds of professional education experts, Proceedings of All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Retrieved

from http://expert-nica.ru/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=203 [in Russian].

10. Raizberg, B. A., Lozovskii, L. Sh., & Strarodubtseva, E. B. (1997). *Sovremennyi ekonomicheskii slovar* [Modern economic dictionary]. Moskva: INFRA-M [in Russian].
11. Kalashnikova, S., Luhovoi, V. (Ed.). (2015). *Rozvytok systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Ukraini: informatsiino-analitychnyi ohliad* [Development of the quality assurance system of higher education in Ukraine: information-analytical review]. Kyiv: DP «NVTs «Priorytety» [in Ukrainian].
12. Cherepanov, V. S. (1989). *Ekspertnye otcenki v pedagogicheskikh issledovaniakh* [Expert assessments in pedagogical research]. Moskva: Pedagogika [in Russian].

Strazhnikova I. V.,

orcid.org/0000-0001-5921-6197

HISTORIOGRAPHICAL ASPECT OF TRAINING EDUCATIONAL EXPERTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The current situation in Ukraine is characterized by rapid changes in the political, economic, social and cultural spheres of human activity. In such conditions, education is undergoing significant changes, because it is designed to realize the new educational competitive order, which requires an emphasis on providing students with a certain amount of knowledge, skills, abilities; the formation of a creative personality that is responsible for the decisions made, able to develop their position in life, worldview and uphold the chosen values. Therefore, education will change its status, should become a public-state system – to make a person able to provide personal self-sufficient life, at the same time for its activities, the education system must be accountable to both the public and the state; the modern education system is designed to be open and subject to certain supervision and care by the general public.

The article analyzes aspects of the problem of training education experts in a historiographical perspective. The essence of the concept of «expert» is studied, the principles of training of experts, directions of development of scientific expertise in the field of education and competences which experts in the field of education should possess are described. The competencies of a specialist-expert are characterized thanks to the historiographical analysis of researches of Ukrainian and foreign scientists.

We have proved in the scientific literature «expertise in education» is considered as a systematic analysis of a problem, process or phenomenon in education or in one of its subsystems in order to determine the stimulating or inhibiting factors, their development and subsequent consolidation or elimination. Historiographical analysis has highlighted the functions of expertise in education and changes in the licensing of educational institutions.

In this regard, an important component in the implementation of educational-professional program for the training of masters of educational sciences is practical training, which is reflected in the profile of the educational-professional program in 011 Educational, pedagogical sciences of various higher education institutions of Ukraine, taking into account future educational requirements expert and his job responsibilities.

Key words: education, training of experts, institution of higher education, principles, historiography, specialist, educational-professional program, master.

Дата надходження статті: 18.12 2020 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Завгородня Т. К.